

سنگی که غرب درجاء انداخت

مذاکرات هسته‌ای ایران و 5+1 درحالی در حساس‌ترین سطح خود به منظور دست‌یافتن به توافق جامع در حال انجام است که گفته می‌شود مهم‌ترین چالش پیش‌روی دوطرف برای امضای این توافق، جدول زمانی لغو تحریم‌های تهران است.

مذاکرات هسته‌ای ایران و 5+1 درحالی در حساس‌ترین سطح خود به منظور دست‌یافتن به توافق جامع در حال انجام است که گفته می‌شود مهم‌ترین چالش پیش‌روی دوطرف برای امضای این توافق، جدول زمانی لغو تحریم‌ها، تهران است. واقعیت این است که از زمان ارجاع پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت سازمان ملل که 9 ماه پس از انتخاب محمود احمدی نژاد به عنوان رئیس‌جمهور در سال 1384 صورت گرفت، مجموعاً شش قطعنامه علیه کشورمان به تصویب رسیده است.

بدعهدی غرب در جریان مذاکرات هسته‌ای 9 سال قبل و از سرگیری فعالیت‌های هسته‌ای کشورمان باعث شد شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پانزدهم بهمن 1384 به ایران اخطار دهد چنانچه غنی‌سازی اورانیوم را تعلیق نکند، موضوع را به شورای امنیت گزارش خواهد داد. پس از آن در هجدهم اسفند 1384 پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت رفت که حاصل آن شش قطعنامه بود. قطعنامه‌هایی که هر چند اولین آنها جنبه غیراجباری و غیر الزام آور داشت، اما پنج قطعنامه بعدی تحریم‌هایی را علیه جمهوری اسلامی ایران اعمال کرد.

شورای امنیت؛ از تهدید تا تحریم

اولین واکنش شورای امنیت به پرونده ایران در تاریخ سی و یکم جولای ۲۰۰۶ و با تصویب بیانیه 1696 بود که براساس آن از ایران خواسته شد غنی‌سازی اورانیوم را متوقف کند و در غیر این صورت با تحریم‌های احتمالی دیپلماتیک یا اقتصادی مواجه خواهد شد. این قطعنامه با 14 رای موافق و یک رأی مخالف (قطر) تصویب شد.

شورای امنیت در بیست و سوم دسامبر 2006 برای وادار کردن ایران به پایان غنی‌سازی اورانیوم قطعنامه 1737 را به رای گذاشت که البته برخی از بندهای آن بر اثر فشار روسیه و چین تعدیل شد و در نهایت 15 کشور عضو شورا به آن رای مثبت دادند. شورای امنیت سازمان ملل در بیست و چهارم مارس 2007 میلادی (چهارم فروردین 1386) به اتفاق آرا قطعنامه 1747 را علیه ایران به تصویب رساند. در این قطعنامه از تمام کشورهای جهان خواسته شد تا فعالیت خود با شرکت‌های ایرانی را که در زمینه انرژی هسته‌ای فعالیت دارند، محدود کنند.

ممنوعیت صادرات و واردات سلاح‌های سنگین به ایران نیز از دیگر موارد این قطعنامه بود. همچنین شورای امنیت به ایران 60 روز مهلت داد تا با تبعیت از این قطعنامه و درخواست‌های قطعنامه 1737 که پیش از آن تصویب شده بود، به آنچه فعالیت‌های «حساس اتمی» خوانده شده بود از جمله غنی‌سازی اورانیوم پایان دهد.

شورای امنیت سازمان ملل 9 ماه بعد از صدور قطعنامه 1747، در سوم مارس 2008 قطعنامه دیگری (1803) را با 14 رای مثبت و رای ممتنع ونزوئلا علیه ایران صادر کرد.

شورای امنیت در قطعنامه 1835 خود نیز ضمن اشاره به گزارش مدیرکل وقت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که از عدم تعلیق غنی‌سازی اورانیوم ایران سخن گفته بود، از ایران خواست تا به صورت کامل و بدون هیچ تاخیری به قطعنامه‌های پیشین این شورا و نیز درخواست‌های شورای حکام آژانس در تعلیق برنامه هسته‌ای خود عمل کند. شورای امنیت ضمن تاکید دوباره بر قطعنامه‌های پیشین که همگی آنها تحت فصل هفتم منشور ملل متحد صادر شده و در آنها از ایران درخواست شده که فعالیت‌های غنی‌سازی اورانیوم و پروژه آب سنگین را تعلیق کند، در قطعنامه جدید خود اشاره‌ای به تحریم‌های جدید علیه ایران نکرد.

به گزارش فارس، از دیگر قطعنامه‌هایی که شورای امنیت علیه ایران صادر کرد، قطعنامه 1887 بود که در بیست و چهارم سپتامبر 2009 تصویب شد این قطعنامه نیز با 15 رای موافق به تصویب این شورا رسید. در این قطعنامه از ایران خواسته شده بود به قطعنامه‌های قبلی عمل کند.

از تحریم موشکی تا محدودیت‌های بانکی

شورای امنیت نهم ژوئن 2010 هم قطعنامه 1929 را علیه ایران صادر کرد که براساس آن تحریم‌ها علیه ایران فراگیرتر و شدیدتر شد. قطعنامه 1929 براساس سه قطعنامه صادر شده پیشین علیه جمهوری اسلامی تنظیم و در آن اقدامات دیگری برای تحریم ایران منظور شد.

براساس تحریم‌های پیش‌بینی شده در آخرین قطعنامه علیه ایران، کشورمان از سرمایه‌گذاری در خارج از کشور در فعالیت‌های حساس هسته‌ای مانند غنی‌سازی اورانیوم و فعالیت‌هایی که بتواند دانش فنی هسته‌ای را به دست آورد و همچنین سرمایه‌گذاری مرتبط با موشک بالستیک که توانمندی ساخت سلاح هسته‌ای را داشته باشد، منع شده است. این بند از ممنوعیت، سرمایه‌گذاری استخراج اورانیوم را هم شامل می‌شود. براساس این قطعنامه دولت‌ها از فروش یا انتقال هشت سلاح سنگین شامل تانک، خودروهای زرهی جنگی، توپخانه، هواپیمای جنگنده، بالگردهای تهاجمی، ناو، موشک یا سیستم

موشکی به ایران منع شده و بر همین اساس دولت ها اجازه ندارند کمک فنی یا نظامی این گونه تسلیحات را در اختیار ایران قرار دهند.

در چارچوب تحریم های اعمالی، ایران از انجام هرگونه فعالیت مرتبط با موشک بالستیک که توانایی حمل سلاح هسته ای را داشته باشد، منع شده و کشورها موظف هستند تمام تدابیر لازم را برای جلوگیری از انتقال فناوری یا کمک فنی مرتبط انجام دهند. انتقال قطعات حساس مرتبط با تکثیر هسته ای و موشکی به ایران یا از ایران نیز براساس این قطعنامه منع شده و سپاه پاسداران و شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی هدف تحریم های تازه قرار گرفتند. در نهایت این قطعنامه از اعضا می خواست اجازه ندهند شعب تازه بانک های ایرانی در کشورشان دایر شود یا بانک ها و موسسات مالی فعال در خاکشان با ایران معامله کنند.

هرچند به اذعان تحلیلگران، این تحریم های گسترده در کنار تحریم های یک جانبه آمریکا و اروپا، هیچ یک نتوانست تهران را از مسیر توسعه برنامه هسته ای خود بازدارد، اما همین قطعنامه ها اکنون یکی از اصلی ترین چالش های پیش روی مذاکراتی است که دیپلمات ها امیدوارند تا پنج روز دیگر به حل و فصل پرونده هسته ای کشورمان بینجامد.